

№ 6/1958.

FINANSUTSKOTTETS betänkande № 6/1958 med anledning av landstingsman Jan Erik Erikssons hemställningsmotion om uppdrag åt landskapsstyrelsen att få till stånd en utforskning av grundvatten- och sötvattensreserverna på Åland. (1/1958).

Med anledning av ovannämnda hemställningsmotion, varöver Landstinget inbegärt utskottets utlåtande, får utskottet vördsamt framhålla följande:

Utskottet har under behandlingen av motionen hört landskapsagronomen Ernst Johansson och därjämte mottagit en uppvaktning av Ålands Producentförbund genom dess ordförande, häradsdomaren Lennart Mattsson och sekreterare, agrolog Hilding Mattsson. Producentförbundets i skrift sammanfattade uttalande bilägges detta betänkande.

Under de senaste tiderna ha vattenregleringar av olika slag blivit alltmer allmänt förekommande såväl i vårt land som i vårt västra grannland. Detta har väckt en diskussion mellan olika intressegrupper, där det ifrågasatts, om de ekonomiska och tekniska synpunkterna skola vara allena bestämmande om vattendragens förändrande. De naturvårdande synpunkterna ha på senaste tid starkt betonats, varjämte vissa negativa erfarenheter av sjöfällningars inverkan på grundvattennivån väckt farhågor. Också inom vårt landskap är det skäl att fästa avseende vid de synpunkter, som framlagts i debatten såväl hos oss som i Sverige.

Utskottet har dock funnit, att i landskapet tillsvidare icke kunnat påvisas sådana negativa verkningar av redan företagna sjöfällningar, som man på vissa håll iakttagit i Sverige, trots att en del av de i landskapet företagna sjöfällningarna förverkligats för ett hundratal år sedan. Orsaken härtill kanske står att finna i den omständigheten, att berggrunden i landskapet är kuperad, varav kan följa, att en företagen sjöfällnings verkningar begränsas till den sänka i berggrunden, där sjön är belägen. En bidragande orsak till åtgärdernas ringa inverkan på omgivningen är måhända också, att sjöfällningarna hittills hållits inom måttliga gränser. Den tekniska utvecklingen kan dock medföra, att större sänkning av vattennivån i sjöarna kan komma ifråga med därav följande mera djupgående verkningar på omgivningen.

Även om vissa farhågor beträffande den framtida utvecklingen kunna vara berättigade, har utskottet icke ansett skäl vara att föreslå åtgärder i sådan riktning, att sjöfällningar under den närmaste framtiden skulle förhindras eller fördröjas. Ett återställande av vatten-

-2-

ståndet i en sjö till det tidigare torde i regel icke medföra svårigheter för den händelse betydande skada uppstått. Restriktiva åtgärder kunna icke heller försvaras i dagens läge, då kännedom om menliga följder saknas.

Gällande lagstiftning om sjöfällningar är till väsentliga delar av så gammalt datum som 1902. Redan år 1928 tillsatte Statsrådet en kommitté under ordförandeskap av hovrättsrådet Edvard Hällfors med uppgift att uppgöra ett förslag till ny vattenrättslag. Kommittén slutförde sitt arbete år 1939, då dess förslag publicerades såsom kommittébetänkande 3/1939. En svensk upplaga av betänkandet publicerades 1941. Den aktuella lagstiftningsreformen kommer uppenbarligen att grunda sig på nämnda kommittébetänkande. Innan detta lagstiftningsarbete slutförts i riket är det knappast skäl att i landskapet taga initiativ till en egen landskapslagstiftning i ämnet. De vattenrättsliga frågorna sammanhånga såpass intimt med de äganderättsliga, att landskapets möjligheter att frångå i riket tillämpade principer äro starkt kringskurna.

Inom landskapet har under de senaste åren företagits omfattande geologiska undersökningar, som syfta till att ge en totalbild av landskapets geologiska struktur. Utskottet förutsätter, att dessa geologiska undersökningar skola fortsättas, och anser, att undersökningarna väl kunde utsträckas att omfatta jämväl landskapets grundvattenförhållanden. I samband med pågående och planerade sjöfällningsföretag kunde jämväl lokala undersökningar verkställas för att utröna, i vad mån menliga verkningar kunna påvisas i detta sammanhang. Då tillförlitliga uppgifter icke kunna insamlas inom en kort tidsrymd, får man räkna med, att undersökningsarbetet måste fortgå under en lång följd av år. Då många andra frågor av synbarligen större betydelse fordra en snabb lösning, anser utskottet dock, att upptagande av en särskild undersökning om grundvattenfrågan i programmet för de geologiska undersökningarna icke för närvarande kan komma ifråga. En vetenskaplig undersökning i hithörande frågor pågår redan och anslag finnes upptaget för ändamålet.

På grund av det ovan anförda får utskottet vördsamt föreslå
att Landstinget måtte förkasta motionen.

Mariehamn, den 14 mars 1958.

På finansutskottets vägnar:
Elis Andersson
Elis Andersson.

Rolf Sundman
Rolf Sundman.

Närvarande i utskottet: ordföranden Elis Andersson, viceordföranden Evald Häggblom samt ledamöterna Tore Hansen, Gunnar Häggblom och Martin Isaksson.

Till Ålands Landsting

Finansutskottet

I anledning av landstingsman Jan-Erik Erikssons finansmotion har styrelsen för Finströms lokalavdelning av Ålands Producentförbund, vänt sig till förbundet med anhållan, att förbundet måtte tillvarata jordbrukarnas inom landskapet intresse då det gäller torrlägningsfrågor. Lokalavdelningen framförde sina betänkligheter ifall några som helst inskränkningar skulle införas i avsikt att hämma den verksamhet som tager sikte på åker- ängs och skogsmarkens torrläggning.

Med anledning av nämnda skrivelse har Ålands Producentförbunds arbetsutskott vid möte den 13 mars 1958 behandlat frågan och får vi avge följande utlåtande.

Enligt vattenrättslagen av den 23 juli 1902 hade markägarna rätt att fodra en torrläggning till 90 cm. djup och medels lagändring av den 13 april 1951, bestämdes torrlägningsdjupet till 120 cm. Att lagen om vattenrätt är föråldrad och att det vore av nöden att få till stånd en helt ny lag på detta område inser alla, men arbetsutskottet anser att vi inte borde gå före riket i denna fråga, då man i riket som bäst utarbetar en ny vattenrättslag. Likaså anser arbetsutskottet att landstingsman Erikssons motion icke kan tillmätas allt för stort värde, då det inte i motionen har framkommit några nackdelar av redan verkställda sjösänkningar. Den areal som på verkas av en sjösänkning på Åland är genom de topografiska förhållandena mycket liten och de åländska träskan eller insjöarna är icke grundvattensreservoarer, utan kan främst

betraktas som uppsamlingsplatser för ytvatten.

För att få till stånd en noggrann grundvattensundersökning tar flere år i anspråk, enbart på undersökningsstadiet och kostnaderna för dessa går nog ut på mycket mera än de 200.000 mk. som landstingsman Eriksson åberopar.

Torrlägningsarbeten har försigått långa tider på Åland och är ett av de viktigaste arbetena för markägaren, då utan en effektiv torrläggning hela hans existens står på spel. Att några skördar icke kan erhållas från åkrar med för högt stående grundvatten är klart av var och en. Beträffande de åländska torrlägningsföretagen är nyttoarealen i allmänhet rätt liten av tidigare nämnd orsak.

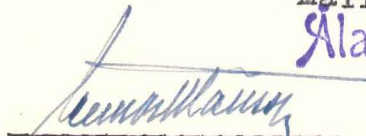
Bland torrlägningsföretag som förekommit under de senaste 20 åren kan nämnas, sänkningen av Långsjön och Toböle träsket i Saltvik, de fem Geta träsket, samt Tjäna-Lång- och Vestmyra träsket i Hammarland.

Enligt lagen av den 5 sept. 1946 beviljas lån för jordförbättringsarbeten och dit räknas torrläggningen. Men för att sjöfällningsföretag skall få påbörjas, skall landskapsläkare som känt undersöka om det kan uppstå hälsovådliga följder eller icke. Ett sjöfällningsföretag kan således icke realiseras av jordbrukarna utan att hälsovårdsmyndigheten och Länstyrelsen har givit vederbörligt tillstånd.

Med anledning av ovannämnda synpunkter anhåller arbetsutskottet att landstingsman Erikssons motion icke måtte giva anledning till åtgärder från landstingets sida.

Mariehamn den 13 mars 1958.

Ålands Producentförbund

Lennart Mattsson
ordf.

Hilding Mattsson
sekr.